

HABERLER

N. F. KATANOV'UN İSTANBUL'DAKİ KÜTÜPHANESİ*

ZOYA MIYTPIYIYLAEVNA MONGUŞ**

Eğitimbilimci Dr. Zoya Monguş, gazetemizin eski yazarları ve dostlarından. Birkaç gün evvel Zoya Miytپییylaevna, geçen yılki izin döneminde İstanbul'a yaptığı ve pek ilgi çekici ayrıca öğretici bilgiler edindiği seyahatin ürünü olan bir makale getirdi. Bu özel makaleyi, yani ilk elden bilgiyi yayımlıyoruz. Evet, meşhur “yazmalar yanmaz...”¹ ifadesinde ne çok hakikat var. Eşsiz eserler de kaybolmayacaktır!

Türkiye'nin İstanbul Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları (Türkiyat) Enstitüsü'nde, 1914 yılında Osmanlı Sadrazamı Hilmi Paşa² tarafından satın alınan muazzam bir kitap koleksiyonu muhafaza edilmektedir. Kütüphanesi el değiştirene dek sahibi, tanınmış bilim adamı-şarkiyatçı, Türkolog, etnograf N. F. Katanov, maddi gereksinimden dolayı, 22 dilde yazılmış yedi bini aşkın kitabı ihtiva eden kütüphanesini satın almaları için ülkesindeki birkaç bilim ve devlet kurumuna yazılı başvurularda bulunmuştu. Fakat çoğu kurum olumsuz yanıt vermişti.

1914 yılında Kazan'ın özel gazetelerinden birinde, Kazan Üniversitesi Profesörlerinden tanınmış bilim adamı-araştırmacı N. F. Katanov'un zengin kütüphanesinin satışa çıkarıldığı ilânı yayınlanmıştı. Bu ilân o esnada Kazan'da bulunan Osmanlı Sadrazamının gözüne ilişmişti. Yüksek tahsil sahibi olan bu devlet adamı hiçbir tereddüt ya da şüpheye düşmeden kütüphaneyi 3000 altın liraya satın almış ve beş büyük deri sandıkla İstanbul'a sevk etmişti. Kitapların yanı sıra bir daktilo, ayrı basımlar ve kıymetli el yazmaları da gönderilmişti. Kütüphane, yerini üç kez değiştirmişti fakat Osmanlı İmparatorluğu gibi bir devletin tarihindeki hayli zor dönemlere rağmen Türkiye bu kütüphaneyi, ilk sahibinin elindeki haliyle korumayı başarmıştır.

---

* *Tuvinskaya Pravda* adlı gazetenin 20 Ocak 2011 tarihli No: 4 (17027) sayısının 9. sayfasında “Rus Bilimi Gününe” başlığı altında yayımlanan makale.

¹ Çevirenin notu: Rus yazar M. A. Bulgakov'un *Usta ile Margarita (Master i Margarita)* adlı romanında geçen ve “fikirler yok olmaz”, “fikirler yok edilemez” manasıyla deyim dönüşen ifade.

² Muhtemelen, ilgili tarihte Sadrazamlık makamında bulunan (Mısırlı Said) Halim Paşa anılmıştır.

Kütüphanesinden ayrı düşmek Katanov'un manevi ve fiziksel sağlığını derinden etkilemiştir. Yakın arkadaşlarına yazdığı mektuplarda sıklıkla "Sanki benim için en kıymetli olan varlığı toprağa verdim" demiştir.

Kütüphanede XIII. asırdan 1914'e değin Bakü, Varşova, Mısır, Kazan, Londra, Paris, Petersburg, Ryazan, Taşkent, Ufa, Harkov gibi şehir ve ülkelerde neşredilmiş kitaplar muhafaza edilmektedir. 1262, 1268, 1305, 1310, 1319, 1698, 1779 vs. yıllarda gün ışığı görmüş eşsiz eserler bulunmaktadır. İhtilâl öncesi döneme ait³ pek çok başvuru eserleri (ansiklopedi, sözlük, başvuru kitapları, bibliyografik fihristler, atlaslar), edebi yapıtlar, bilimsel çalışma külliyatları, monografiler, ders kitapları, metodoloji kitapları, programlar, dergiler vb. mevcuttur. *Uçyonıye Zapiski Kazanskogo Universiteta*⁴ [Kazan Üniversitesi İlmi Notları] dergisinin ihtilâlden evvel yayımlanan tüm sayıları bulunuyor!

Kütüphane, Nikolay Fyodoroviç Katanov tarafından Krasnoyarsk Klasik Jimnazyumu'nda (1876-1884), St. Petersburg Üniversitesi'nde (1884-1888) okuduğu, Kazan Devlet Üniversitesi'nde (1894-1914) çalıştığı dönemlerde derlenmiştir. Nadir ve benzersiz eserleri Katanov 1889-1892 yılları arasında görev gereği bulunduğu Doğu ve Batı Sibirya, Kuzey Moğolistan, Tuva ülkesi, Çin Türkistanı'ndan da satın almıştır.

I. F. Kokova'nın Nikolay Fyodoroviç Katanov'a ithafen hazırladığı ve Abakan'da 1993 yılında yayımlanan belgeselde O'nun, Doğu ülkelerinden derlediği kitap ve el yazmalarını havi en zengin kütüphaneyi 1912 yılında sattığı belirtilmektedir.

Ancak N. F. Katanov'un İstanbul'daki kütüphanesinde 1913-1914 yıllarında, ithaf satırları yazılarak armağan edilen kitaplar da mevcuttur. Bu, 1912 yılında kütüphanenin halen sahibinde olduğuna işaret ediyor. V. A. Nikolskiy'ye ait *Znaçenie idei zagrobnogo suşçestvovaniya dlya npravstvennoy jizni [Ölüm sonrası hayat fikrinin manevi hayat için önemi]* (Kazan, 1914) adlı kitabın üzerinde "Saygıdeğer Nikolay Fyodoroviç Katanov'a, yazardan, 24 Ocak 1914" yazısını okuyoruz.

Kütüphanede bu şekilde armağan edilmiş kitap sayısı fazla. Nikolay Fyodoroviç'e yapıtlarını hediye edenler arasında dönemin tanınmış bilim adamlarını, editörler, çevirmenler, yayımcılar, edebiyatçılar, derleyiciler, din adamları, sözlü halk edebiyatı derlemecilerini görmek mümkündür. Geçmiş

³ Çevirenin notu: 1917 Rus İhtilâli.

⁴ Yayımlandığı dönemde Derginin tam başlığı *Uçyonıye Zapiski Imperatorskogo Kazanskogo Universiteta [İmparatorluk Kazan Üniversitesi İlmi Notları]*'dir.

yıllara ait önsöz sayfaları onların el yazılarını, armağan ediliş tarihlerini, şükran sözcüklerini korumuştur.

Türkoloji kitapları sayısı hayli fazla, üç binin üzerinde. Türkolog olması nedeniyle Katanov, kütüphanesini bu alanın tüm konularında zenginleştirmeye özen göstermiştir. Başvuru kitaplarının yanı sıra Nikolay Fyodoroviç tarafından çok sayıda sözlü halk edebiyatı eserleri toplanmıştır. Arap, Fars, Tatar, Çuvaş, Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen dillerinden Rus diline çevrilmiş çok sayıda kitap mevcuttur. I. Berezin ile çevirmen G. Sabluhov'un önsözleriyle *Biblioteka vostoçnyh istorikov* [*Doğulu tarihçiler kütüphanesi*] serisinde N. F. Katanov'un,

- *Rodoslovnaya tyurkskogo plemeni. Soçinenie Abul Gazi v perevode professora Kazanskoy Duhovnoy Akademii G. Sabluhova* [*Türk kavminin soyağacı (Şecere-i Türk). Ebu'l Gazi'ye ait eserin Kazan İlahiyat Akademisi profesörlerinden G. Sabluhov tarafından tercümesi*] (Kazan, 1854);

- *Kniga hvaleniy ili psaltir na çuvaşskom yazıyke, perevedyonnyaya svaşçenikom Stofiem*⁵ [*Övgüler kitabı ya da Çuvaş dilinde Zebur, Stofiy adlı rahip tarafından tercüme edilmiştir*] (Kazan, 1858);

- *Pokrovskiy I. M., Otryvok iz odnoy tatarskoy letopisi o Kazani i Kazanskom Hanstve* [*I. M. Pokrovskiy, Kazan ve Kazan Hanlığı hakkındaki bir Tatar vakayinamesinden alıntı*] (Kazan, 1905) adlı kitapları korunmuştur.

Türkoloji ve özellikle dilbilim konulu ihtilâl öncesi yayınlar günümüzde, bibliyografik bağlamda nadir eser haline geldi. Kesin bir şey söylemek zor fakat yaygın düşünceye göre, ülkemizin (ç. n.: Rusya'nın) halk kütüphaneleri ayrıca bilim kütüphanelerinde bunları bulmak neredeyse imkânsızdır.

Bir bilim adamı-etnograf olarak Nikolay Fyodoroviç kütüphanesinde, tüm dünya dinlerine (Budizm, İslâmiyet, Musevilik, Ortodoks Hristiyanlık, Şamanizm) ilişkin çok sayıda kaynak bulundurmaktaydı. Bu kitapların da büyük kısmı kendisine armağan edilmiştir.

Budizm kitapları arasında rengârenk resimlerle süslenmiş L. Austine'in İngilizce *Tibetskiy Budizm ili Lamaizm*⁶ [*Tibet Budizm ya da Lamaizm*] (Londra, 1895); H. Oldenberg'in *Budda, ego jizn, uçenie i obşçina*⁷ [*Buda, hayatı, öğretisi ve cemaati*] (Moskova, 1884); G. Amdinov tarafından 6 Nisan

⁵ Kütüphanede mevcut nüshanın tam başlığı *Kniga hvaleniy ili psaltir na çuvaşskiy yazıyke perevedyonnyaya svaşçenikom Stofiem*'dir.

⁶ Çevirenin notu: Laurence Austine Waddell, *Buddhism of Tibet or Lamaism*, London, 1895.

⁷ Çevirenin notu: Hermann Oldenberg, *Buddha, Sein Leben, seine Lehre, seine Gemeinde*, 1881.

1912 tarihinde “Saygıdeğer Nikolay Fyodoroviç’e yazardan bir hatıra” sözleriyle hediye edilen *Institut pandita Hambo-Lamuy u buryat v ego otnoşenii k lamaizmu i missionerstvu* [*Lamaizme ve Misyonerliğe yönelik tutumu çerçevesinde Buryatlarda Hambo-Lama Panditi⁸ statüsü*] eserlerine rastlamak mümkündür. 1896 yılında E. V. Kuznetsov tarafından Tobolsk’ta derlenen *Staroe skazanie o vere i obryadah kirgizov* [*Kırgızların inanç ve dini merasimlerine dair eski bir destan*] mevcut. Bu eser 10 Kasım 1899’da “N. F. Katanov’a yayıncıdan” yazısıyla hediye edilmiştir.

Tanınmış Sibiryâ araştırmacılarının ayrıca Tuva’nın tarih ve kültür incelemelerine büyük katkıda bulunan bilim adamlarının imzalarını taşıyan eserler muhafaza edilmiştir. Örneğin P. N. Businski’nin *Zaselenie Sibiri i byıt pervıyeh eya naselnikov* [*Sibiryâ’nın iskânı ve ilk sakinlerinin yaşam biçimi*] (Harkov, 1889) ya da *Sbornik obyçnogo prava sibirskih inorodtsev* [*Sibiryâ yerlilerinin örfi hukuku külliyyatı*] (Varşova, 1876). A. F. Devriyev’in St. Petersburg’taki özel matbaasında 1908’de L. S. Melnik’in editörlüğüyle *Sibir, eya sovremennoe sostoyanie i jizn⁹* [*Sibiryâ’da günümüzdeki durum ve hayat*] makaleler kitabı, *Şamanstvo v Sibiri* [*Sibiryâ’da Şamanizm*] gibi eserler yayımlanmıştır (S. Şışkov, 1864).

Katanov’un kütüphanesinde, yakın irtibatla olduğu Minusinsk Müzesi’nin faaliyeti konulu pek çok yayın mevcuttur. Bunlardan bazıları: V. A. Danilov’un maddi desteğiyle Kazan’da, N. A. İlyaşenko’nun matbaasında 1892’de basılan *Oçerki selskogo hozyaystva Minusinskogo kraya i obyasnitelnyy katalog selsko-hozyaystvennogo otdela muzeya* [*Minusinsk bölgesinde köy tarımının tasviri ve Müzedeki tarım bölümünün açıklama katalogu*]; *Desyatiletie Minusinskogo muzeya 1877-1887: Sostavleno po poruçeniyu Minusinskogo muzeya* [*Minusinsk Müzesinin onuncu yılı 1877-1887: Minusinsk Müzesi Komitesinin talebiyle düzenlenmiştir*] (Tomsk, 1887)’dir vs.

Kütüphane bizzat Katanov’un kaleme aldığı eserleri de özenle muhafaza etmektedir, bunlardan birkaçını anmak gerekirse: *Izvestiya Lorentsa Lyange 1716 goda o Sibiri i sibirskih inorodtsah* [*Lorenz Lange’nin 1716 yılına ait Sibiryâ ve Sibiryâ yerlileri hakkındaki malumatları*]. Eser 1905 yılında Tobolsk’ta gün ışığına çıkmıştır; *Sredi tyurkskih plemyon* [*Türk kavimleri arasında*] (St. Petersburg, 1896); *O religioznyh voynah uçenikov Şeyha Bagauddina protiv inorodtsev Sibiri (po rukopisyam Tobolskogo gubernskogo*

⁸ Çevirenin notu: XVIII. yüzyıldan itibaren Buryatya Budistlerinin ruhani liderinin unvanı.

⁹ Kütüphanede mevcut nüshanın tam başlığı *Sibir, eya sovremennoe sostoyanie i eyi nujdy* [*Sibiryâ’nın günümüzdeki durumu ve ihtiyaçları*]’dır.

muzeya) [Sibirya yerlisi olmayanlara karşı Şeyh Bahauddin talebelerinin din savaşlarına ilişkin (Tobolsk Bölgesi Müzesindeki el yazmaları uyarınca] (Kazan, 1900); *Zameçaniya o bogatyrskih poemah minusinskih tatar Eniseyskoy gubernii*¹⁰ [Yenisey Guberniyası Minusinsk Tatarlarının yiğitlik destanlarına ilişkin notlar] (St. Petersburg, 1885); *Istoriçeskiye pesni kazanskih tatar* [Kazan Tatarlarının tarihi şarkıları] (Kazan, 1898) vd.

Dil bilim konulu kitapların zengin koleksiyonu dil bilimci-araştırmacıların ilgisini çekebilir: *Pamyatniki mongolskogo kvadratnogo pisma, obıyasnyonniye A. A. Bobrovnikoviym i dopolneniyami V. V. Grigoryeviça* [Moğol kare yazı şeklinin anıtları, A. A. Bobrovnikov'un açıklamaları ve V. V. Grigoryeviç ilâveleriyle] (St. Petersburg, 1870); *Akademiçeskiy slovar latinskogo yazıyka: Kritiko-bibliografiçeskie zametki D. Naguevskogo* [Latince akademik sözlük: D. Naguevski'nin eleştirel-bibliyografik notları] (Kazan, 1904), bu eserin üzerinde armağan edildiğini gösteren "Saygıdeğer N. F. Katanov'a D. Naguevski'den" yazısı bulunmaktadır.

1922 yılında kütüphanede 7325 kitap mevcutken, hâlihazırda kitap sayısı 9000'e ulaşmıştır. N. F. Katanov'un şahsi koleksiyonu yanı sıra O'nun adını alan kütüphaneye son yıllarda Rusya dâhil, çeşitli ülkelerin bilim adamlarınca bağışlanan eserler de dâhil edilmiştir.

Katanov koleksiyonu her biri sekiz raftan oluşan dört kitaplıkta muhafaza edilmektedir. Her eserin üzerinde sıra numarası yer almaktadır. Kütüphanenin tüm fonu Türkçe çevirileriyle birlikte, Enstitü'deki uzmanlarca düzenlenen elektronik katalogda sunulmuştur. Enstitü görevlileri Katanov'un hazinesindeki her bir kitaba saf bir kaynak, özsu, değeri biçilemeyecek kadar kıymetli bir armağan gözüyle bakmaktadır.

Kütüphaneyi Türkiye'nin yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci ve öğretim üyeleri, Rusya dâhil pek çok ülkenin Türkologları ziyaret etmektedir.

*Fotoğraflar*¹¹: 1- Zoya Monguş, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Kemal Yavuz ile. 2- Zoya Monguş, İstanbul'da lise öğretmeni, çevirmen Fatih Bey ve kütüphane görevlisi Ebubekir Eraslan ile.

Çeviri: Sevim HACIOĞLU*

¹⁰ Kütüphanede mevcut nüshanın tam başlığı *Zameçaniya o bogatyrskih poemah minusinskih tyurkov Eniseyskoy gubernii* [Yenisey Guberniyası Minusinsk Türklerinin yiğitlik destanlarına ilişkin notlar]'dır.

¹¹ Makaleye eklenen fotoğraflar Zoya Monguş'un arşivindedir.

* Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, sevimhaci@gmail.com.

Тувинская ПРАВДА 20 января 2011 г. № 4 (17022)
КО ДНО РОССИЙСКОЙ НАУКИ

Стамбульская библиотека... Н.Ф. Катанова

Кандидат педагогических наук Зоя Монгуш — давний автор и друг нашей газеты. На днях Зоя Мыгпылыгина принесла статью — плод своей поездки в прошлом году во время отпуска в Турцию, где она узнала много интересного и поучительного. Из публикуем эксклюзивный материал, что называется, из первых рук. Да, сколько истин и известной фразе «рукописи не горят». Не исчерпаны и уникальные издания!

В институте тюркологических исследований при Стамбульском университете Турции хранится уникальная коллекция книг, купленная в 1914 году премьер-министром Турции Хильми-паше. До покупки этой библиотеки ей владели, известный ученый-востоковед, тюрколог, этнограф Н.Ф. Катанов, из-за материальной нужды обращавшийся в письменной форме к нескольким научным и государственным учреждениям своей страны, чтобы те приобрели его библиотеку, насчитывающую более семи тысяч названий книг на 22 языках. Но большинство отговорок отказов.

В 1914 году в одной из частных газет, издаваемых в Казани, появилась информационное сообщение, что продается богатейшая библиотека профессора Казанского университета, известного ученого-исследователя Н.Ф. Катанова. Объявление попало в поле зрения турецкого премьер-министра в Казани. Высокообразованный государственный деятель без всяких колебаний и сомнений выкупил библиотеку за 3000 золотых лир и отправил в Константинополь в пяти больших кожаных сумках. Вместе с книгами были отправлены пишущая машинка, очки и ценные рукописи. Библиотека три раза меняла свое хранилище, но, несмотря на такие тяжелые периоды в истории государства, как Османская империя, Турция сумела сохранить эту библиотеку такой, какой она была у своего владельца до ее переезда.

Разлука с библиотекой сильно повлияла на душевное и физическое состояние здоровья Катанова. В письмах к своим близким друзьям он часто писал: «Как будто похоронил самое дорогое для меня существо».

В библиотеке хранятся книги, изданные с XIII века по 1914 год в таких городах и странах, как Баку, Варшава, Египет, Казань, Лондон, Париж, Петербург, Рязань, Ташкент, Уфа, Харьков и т.д. Есть просто уникальные вещи, увидевшие свет в 1262, 1268, 1305, 1310, 1319, 1698, 1778 и т.д. Много дореволюционных справочных изданий (энциклопедии, словари, справочники, библиографические указатели, атла-

сы), произведения художественной литературы, сборники научных трудов, монографии, учебники, методические пособия, программы, журналы и т.д. Есть все выпуски дореволюционных изданий «Чувакских записок Казанского университета»!

Библиотека собралась Николаем Федоровичем Катановым во время учебы в Красноярской классической гимназии (1876–1884 гг.), в Санкт-Петербургском университете (1884–1888 гг.), работы в Казанском государственном университете (1894–1914 гг.). Редкие и уникальные книги он покупал и во время командировок в Восточную и Западную Сибирь, Северную Монголию, Урало-Сибирский край, Китайский Туркестан в 1889–1892 гг.

В документально-публицистическом эссе И.О. Коковай, посвященном Николаю Федоровичу Катанову, опубликованном в 1993 году в Казани, говорится, что им продана богатейшая библиотека из восточных книг и рукописей в 1912 году.

Но в Стамбульской библиотеке Н.Ф. Катанова сохранились книги с дарственными надписями, подаренные в 1913–1914 гг. Это говорит о том, что в 1912 году библиотека все еще была у своего владельца. На книге В.А. Никольского «Значение идеи загробного существования для нравственной жизни» (Казань, 1914) читаем: «Многоуважаемому Николаю Федоровичу Катанову от автора. 24 января 1914 г.»

Таких дарственных книг в библиотеке много. Николаю Федоровичу дарили свои труды известные

даты дарения, слов благодарности.

Очень много, более трех тысяч названий, книг по тюркологии. Как ученый-тюрколог Катанов старался пополнить свою библиотеку по всем ее разделам. Помимо славянской литературы, Николаем Федоровичем собрано большое количество произведений устного народного творчества. Много переводной литературы с арабского, персидского, татарского, чувашского, казахского, киргизского, узбекского, туркменского языков на русский язык. С предисловиями издателя И. Березина и переводчицы Г. Саблукова в серии «Библиотека восточных историков» сохранилась книга «Родословная тюркского племени. Сочинение Абуль-Гази в переводе профессора Казанской духовной академии Г. Саблукова» (Казань, 1854), «Книга хвалений или псалтирь на чувашском языке, переведенная священником Стодякиным» (Казань, 1858), «Покровский И.М. Стрелки из одной татарской летописки о Казани и Казанском ханстве» Н.Ф. Катанова (Казань, 1903).

Дт революционные издания на языках, теперь стали библиографической редкостью. Трудно сказать, но, думаю, в отечественных массовых, да и в научных библиотеках нашей страны вряд ли можно их найти.

Как ученый-этнограф Николай Федорович хранил в своей библиотеке большое количество литературы по всем мировым религиям (по буддизму, исламу, иудаизму, православью, шаманизму). Большинство этих книг тоже

«Будда, его жизнь, учение и община» Г. Ольденберга (М., 1884). «Институт пандита Ханбо-Ламы у бурят в его отношении к ламанам и миссионерству» подарен Г. Андриновым 6 апреля 1912 года со словами: «Достоюважаемому Николаю Федоровичу на добрую память от автора». Есть «Старое сказание о вере и обрядах киргизов», составленное Е.В. Кузнецовым в 1896 году в Тобольске. Оно было подарено 10 ноября 1899 г. надписью: «Н.Ф. Катанову от издателя».

Сохранились книги с авторскими надписями известных исследователей Сибири, в том числе ученых, внесших неоспоримый вклад в изучение истории и культуры Тувы. Например, «Заселение Сибири и быт первых ее насельников. Исследование П.Н. Бусенинского» (Харьков, 1889) или «Сборник обычного права сибирских инородцев» (Варшава, 1876). В частной типографии А.Ф. Дерябина в 1908 году в Санкт-Петербурге под редакцией И.С. Мельникова был издан сборник статей «Сибирь, ее современное состояние и жизнь», «Шаманизм в Сибири» С.Шашкова (1864).

Много изданий о деятельности Минусинского музея, с которым Н.Ф. Катанов имел тесную творческую связь. Это «Черки сельского хозяйства Минусинского уезда и обязательный каталог сельскохозяйственного отдела музея», изданные на средства В.А. Дани-

Путешественница из Тувы с директором института тюркологических исследований при Стамбульском университете.

Библиотека бережно хранит и труды самого Катанова, среди которых: «Известия Лоренца Злинге 1716 года о Сибири и сибирских инородцах». Изданное дело свет в 1905 году в Тобольске; «Среди тюркских племен» (СПб., 1896); «О религиозных войнах учеников шайха Багауддина против инородцев Сибири (по рукописям Тобольского губернского музея)» (Казань, 1900); «Заметки о богатейших памятниках минусинских татар Енисейской губернии» (СПб., 1885); «Исторические песни казанских татар» (Казань, 1898) и др.

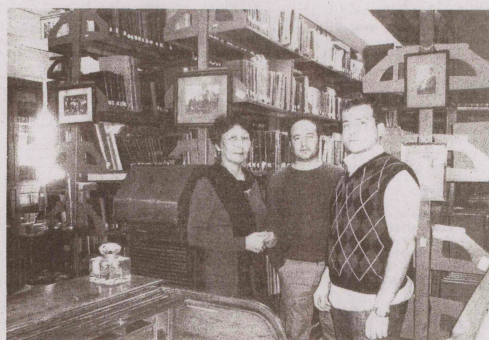
Исследователей-лингвистов может заинтересовать богатая коллекция книг по языковедению: «Лингвистика монгольского кабаргатского письма, объясненные А.А. Бобровниковыми и дополнениями В.В. Григорьевичем» (СПб., 1870); «Академический словарь латинского языка. Критико-библиографические заметки Д. Нагуевского» (Казань, 1904), он с дарственной надписью: «Многоуважаемому Н.Ф. Катанову от Д. Нагуевского».

Если в 1922 году библиотека насчитывала 7325 экз. книг, то в настоящее время книжный фонд вырос до 5000 экз. Отдельно от коллекции Н.Ф. Катанова стали собирать книги, подаренные в последние годы библиотеке учеными разных стран, в том числе российскими.

Коллекция книг Н.Ф. Катанова отдельно собрана на четырех стеллажах, каждый из которых состоит из восьми полок. На каждой издании приклеен его порядковый номер. Весь фонд библиотеки в переводе на турецкий язык отражен в электронном каталоге, созданном научными сотрудниками института. Они относятся к каждой книге сокращениями Катанова как к чистому источнику, нумеру, драгоценному дару, которому нет цены.

В библиотеку приходят студенты, преподаватели высших учебных заведений Турции, ученые-тюркологи из многих стран, в том числе и России.

Зоя МОНГУШ, библиотечный научный библиотекарь ТИГИ
Фото из личного архива Зои МОНГУШ

Зоя Монгуш с переводчиком Фатихом, преподавателем лицея в Стамбуле, заведующим библиотекой Эвбукиером Ерислином.

в то время ученые, редакторы, переводчики, авторы, иллюстраторы, составители, священники, собиратели устного народного творчества. Страницы новиков прошлых лет сохранили их почерк, дарственные.

Среди книг о буддизме можно встретить красочно иллюстрированную книгу на английском языке «Тибетский буддизм или ламанизм» Л. Аустена (Лондон, 1895),

изданные в Казани в типографии Н.А. Ялышевского в 1892 году, «Дестини Минусинского музея 1877–1887: Составлено по поручению комитета Минусинского музея» (Томск, 1887) и др.